

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Maailma on tilkkutäkki

Menetelmäopas Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metkulle

Sini Immonen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

11/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sini Immonen	Sivumäärä 28 ja 23 liitesivua
Työn nimi Maailma on tilkkutäkki – Menetelmäopas Etelä-Karjalan Lastenkulttuurikeskus Metkulle	
Ohjaava(t) opettaja(t) Leena Krekula	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Etelä-Karjalan Lastenkulttuurikeskus, Minna Pirilä-Martti	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni produktina oli menetelmäoppaan sisällöntuottaminen Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metkulle. Metku kuuluu valtakunnalliseen lastenkulttuurikeskusten verkostoon Taikalamppuun. Taikalamppu on opetusministeriön rahoittama taho. Opetusministeriö odottaa että lastenkulttuurikeskukset välittävät menetelmäoppaiden avulla hyväksi havaittuja taide- ja kulttuuriprojekteja sekä taide-työpajamenetelmiä eteenpäin.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa menetelmäopas, jossa esitellään kaksi taidetyöpajaa. Työpajojen aiheet pohjautuvat opetusministeriön Metkulle antamiin kehittämistehtäviin, erityisesti monikulttuurisuuden kehittämiseen, kulttuuriperintökasvatukseen sekä lapsilähtöisyyteen. Pajat ovat osa Metkun ylläpitämää Maailma on tilkkutäkki -työpajapankkia, josta koulut ja päiväkodit voivat tilata tietyn taiteenlajin työpajan. Tavoitteena oli tehdä opas, jota seuraamalla päiväkotien tai kerhojen ohjaajat voivat vetää taidetyöpajoja lapsiryhmille itsenäisesti. Sen tarkoitus on parantaa kulttuurin saavutettavuutta.</p> <p>Oppaassa esitellään muotoilija Heidi Parkkisen Omakuva-paja sekä Taiteen tohtori Outi Turpeisen Tehdään oma pienoismuseo -paja. Opas painetaan vuoden 2011 alussa ja se jaetaan Metkun kulttuuriryhdysohjaajille sekä muille Taikalamppu-verkoston keskuksille. Opas tulee myös ladattavaksi Metkun ja Taikalampun internetsivuille.</p> <p>Metkun menetelmäopasta varten tutkittiin muiden Taikalamppu-keskusten tuottamia oppaita. Materiaalia oppaaseen kerättiin olemalla taiteilijoiden mukana päiväkodeissa työpajojen aikana, havainnointiin työpajatoimintaa, kuvattiin sekä kirjattiin ylös pajojen sisällöt. Taiteilijoiden kanssa keskusteltiin siitä, mitä he haluavat oppaaseen kirjattavan.</p>	
Asiasanat Lastenkulttuuri, kulttuuriperintö, varhaiskasvatus, saavutettavuus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural management

ABSTRACT

Author Sini Immonen	Number of Pages 28 and 23
Title World is a patchwork – Method guide for Metku -South Karelian art center for children	
Supervisor(s) Leena Krekula	
Subscriber and/or Mentor Metku –South Karelian art center for children , Minna Pirilä-Martti	
Abstract <p>In my thesis I produced content to a method guide for Metku -South Karelian art center for children. Metku is part of Aladdin's Lamp, a Finnish network of regional art centers for children. Network is established by the Ministry of Education. Ministry of Education expects that art centres produce method guides from art and culture projects. The idea is to spread good methods.</p> <p>The goal in my thesis was to produce a method guide from two workshops. Themes are based on a development tasks given by the Ministry of Education, especially developing multiculturalism, culture inheritance and child baseline. Workshops are part of World is a patchwork –workshop bank, where schools and kindergartens can order art workshops. The main goal was to create a guide, which teachers can use and independently lead the workshops for children. It's function is to improve culture accessibility.</p> <p>There are two workshops in method guide. <i>Own picture</i> -workshop by designer Heidi Parkkinen and <i>Let's make our own miniature museum</i> -workshop by doctor of arts Outi Turpeinen. Guide will be published in January 2011 and it will be shared to a culture contact persons of Metku and Aladdin's Lamp network. Guide can be downloaded from websites of Metku and Aladdin's Lamp.</p> <p>For this method guide was investigated already produced method guides from Aladdin's Lamp network. Material to a method guide was collected by participating in workshops. By observation, photographing and making notes. Method guide contents were selected in cooperation with the artists.</p>	
Keywords Children culture, culture inheritance, early childhood education, culture accessibility	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TILAAJAN ESITTELY	6
2.1 Taikalamppu-verkosto	6
2.2 Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku	8
3 MENETELMÄOPAS – MIKÄ SE ON?	9
3.1 Menetelmäoppaiden tavoite	10
3.2 Taikalamppu-verkostossa tuotetut oppaat	11
3.3 Metkun menetelmäopas	12
4 MENETELMÄOPPAAN TUOTTAMINEN	14
4.1 Materiaalin kerääminen	15
4.2 Maailma on tilkkutäkki -oppaan sisältö	16
4.3 Graafinen suunnittelu	18
4.4 Painotuotteen julkaisu	20
5 OPPAAN ARVIOINTI	21
5.1 Oma arvioni	21
5.2 Ulkopuolisten arviot	23
6 YHTEENVETO	24
LÄHTEET	26
LIITTEET	28

1 JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyöni aihe on menetelmäopas Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metkulle. Taikalamppu-verkoston kuuluvien lastenkulttuurikeskusten odotetaan tuottavan menetelmäoppaita, jotka toimivat työvälineinä pajaohjaajille ja opettajille kouluissa. Menetelmäoppaassa esitellään hyväksi havaittu menetelmä, jota halutaan levittää laajempaan tietoisuuteen. Metku tuottaa eri taiteenalojen monikulttuurisuutta ja erilaisuuden ymmärtämistä painottavia Maailma on tilkkutäkki -työpajoja, joista oppaan teema on lähtöisin. Pajojen tarkoituksena on, että paikallinen taiteilija menee lasten luo kouluun tai päiväkotiin. Koulut ja päiväkodit voivat tilata laajasta Tilkkutäkki-pankista haluamansa taiteenlajin työpajan. Tilkkutäkki -työpajat ovat kouluille ja päiväkodeille ilmaisia ja ne on suunniteltu sopimaan koulujen tuntijaksotukseen. Työpajat kestävät 1–3 x 45 minuuttia. Näin ei tarvitse liikutella suuria lapsiryhmiä syrjäseuduilta keskustaan taidetta tekemään ja kokemaan, vaan taide viedään lasten ja nuorten luo. Ennen kaikkea siten, että lapset ja nuoret pääsevät itse osallistumaan taiteen tekemiseen.

Kaakon lasten - ja nuorten kulttuuriverkoston yksi kehittämistehtävistä on kulttuuriperintökasvatuksen kehittäminen. Opas jonka tuotin, käsittelee monikulttuurisuuden, kulttuuriperinnön ja lapsilähtöisyyden teemoja. Sen tehtävä on myös edistää kulttuurin saavutettavuutta. Jokaisella Taikalamppu-verkoston kuuluvalla keskuksella on omat kehittämisalueensa, joten on hyvä, että oppaan menetelmä löytyy kehittämisalueen piiristä. Metkun menetelmäoppaassa on esitelty kaksi Tilkkutäkki-työpajamenetelmää: Outi Turpeisen Tehdään oma pienoismuseo -paja sekä Heidi Parkkisen Omakuva-paja. Pajat soveltuvat parhaiten päiväkotikäisille, mutta myös vanhemmille lapsille ja nuorille. Oppaan ideana on, että kuka tahansa päiväkodissa, koulussa tai kerhossa voi pitää lyhytkestoisen taidetyöpajan oppaan avulla. Menetelmät voidaan toteuttaa päiväkodin tai koulun tiloissa ja niissä suositaan kierrätysmateriaaleja.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsittelen Taikalamppu-verkostossa aiemmin tuotettuja menetelmäoppaita. Perehdyn tarkemmin siihen, millaisia oppaat ovat rakenteeltaan, miten ne on tuotettu ja millaisista aihepiireistä menetelmäoppaita on tehty. Tut-

kimusmateriaalina minulla on seitsemän erilaista menetelmäopasta, jotka Taikalamppu-verkostossa on tuotettu. Aiemmin tuotettuihin menetelmäoppaisiin tutustuminen helpotti työtäni ja auttoi kokoamaan selkeän kokonaisuuden. Menetelmäoppaita tutkiessani havaitsin, että ne voidaan jakaa karkeasti kahteen osaan. On oppaita, joissa esitellään menetelmä, johon tarvitaan ammattilaisapua ja oppaita, joissa esitellään menetelmä jota, voi käyttää ilman ammattilaisen palkkaamista. Oppaissa käytetty rakenne on pääosin samanlainen: opas alkaa johdannolla, jota seuraa lyhyt teoreettinen osuus ja menetelmän esittely. Osa oppaista on tehty rakenteeltaan hyvinkin yksikertaiseksi ja tekstin määrä on karsittu minimiin, kun toisissa oppaissa teksti on pääosassa ja visuaalisuus on vähäisempää. Taikalampun menetelmäoppaille on tulossa graafinen ohjeistus syksyn aikana, minkä takia tuottamani opas ei ole vielä painovalmis.

Menetelmäoppaan on arvioinut neljä henkilöä. Arviointien perusteella voin todeta, onko tuottamani opas selkeä ja käyttökelpoinen kokonaisuus.

2 TILAAJAN ESITTELY

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku kuuluu opetusministeriön osarahoittamaan valtakunnalliseen Taikalamppu lastenkulttuurikeskusten verkostoon yhdessä Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kopan kanssa. Tärkeimmät esittelevät toimijat ovat Taikalamppu-verkosto sekä Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku.

2.1 Taikalamppu-verkosto

Opetusministeriön nimeämä Taikalamppu-verkosto on valtakunnallinen lastenkulttuurikeskusten verkosto, jonka tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten taide- ja kulttuuritoimintaa. Verkostossa toimii tällä hetkellä 11 lastenkulttuurikeskusta, joista jokaisella on oma alueellinen kehittämistehtävänsä. Taikalamppu-verkostossa on käynnissä nyt kolmas viiden vuoden mittainen toimikausi, joka päättyy 2013. Taikalamppu-verkoston toiminta on pääosin aikuisten tuottamaa, mutta se on ennen kaikkea lapsilähtöistä ja lasten ja nuorten omia taiteellisia tarpeita kunnioittavaa. (Taikalamppu 2010.) Vuonna 2009 alkaneelle toimikaudelle valittiin ainoastaan yksi uusi toimija,

Lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kaakku, johon kuuluvat Etelä-Karjalan Lastenkulttuurikeskus Metku ja Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Koppa.

Taikalamppu-verkosto toimii lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tuottamalla heille laadukkaita ja mielenkiintoisia taide- ja kulttuurielämyksiä. Verkosto kehittää jatkuvasti uusia toimintamalleja erityisesti edistääkseen kulttuurin saavutettavuutta. (Taikalamppu 2010.) Saavutettavuudella tarkoitetaan osallistumisen mahdollisuutta kaikille ihmisryhmille taustasta, elämäntilanteesta tai vammasta huolimatta. Saavutettavuutta voidaan parantaa poistamalla osallistumisen esteitä, kuten huomioida pyörätuoli-asiakkaat tai vähätuloisten perheiden lapset. Kulttuuri on saavutettavaa silloin, kun kaikki ihmisryhmät voivat osallistua siihen mahdollisimman vaivattomasti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010.) Verkosto korostaa toimintansa arvoina lasten ja nuorten oikeutta taide- ja kulttuuripalveluihin sekä lapsen ja nuoren kohtaamista omina yksilöinä. Lasten ja nuorten kulttuurityö nähdään myös suurena vaikuttajana perheiden hyvinvoinnissa. Taikalampun taidekäsitys on avoin ja rajoja rikkova, ja tavoitteena on edistää kulttuurien välistä toimintaa. Verkosto noudattaa myös kestävän kehityksen periaatteita. (Taikalamppu 2010.)

Taikalamppu-verkosto on laatinut toimintastrategian, jossa kuvataan verkoston toiminta-ajatus, toiminnan arvot sekä tavoitetila. Strategiassa on neljä asetettua päämäärää: osallistavan taidekasvatuksen kehittäminen, lastenkulttuuripalveluiden saavutettavuuden parantaminen, lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen sekä kulttuuripoliittinen vaikuttaminen. (Taikalamppu 2010.) Näiden päämäärien avulla on tarkoitus päästä tavoitetilaan, jossa Taikalampun toiminta on vakiintunutta, kaikki verkoston tuottamat taide- ja kulttuuripalvelut ovat kaikkien saavutettavissa ja verkosto toimii merkittävänä tekijänä lasten- ja nuorten kulttuuripolitiikassa. (Taikalamppu 2010.)

Taikalampun toimiva internetsivusto on hyvä viestintäväline pienimmille lasten ja nuorten kulttuurikeskuksille kuin itse verkostollekin. Sivustolla sijaitsee Kulttuuripankki, jossa esitellään verkoston osaamista. Keskukset voivat tilata pankissa olevia mielenkiintoisia koulutuksia tai näyttelyitä, joita haluaisivat tuoda omalle paikkakunnalleen. (Taikalamppu 2010.) Sivuilla on myös ladattavat versiot tuotetuista menetelmäoppaista. Esillä on jokaisen verkostoon kuuluvan lastenkulttuurikeskuksen yhteystie-

dot sekä linkkejä lastenkulttuurin tuottajien ja alan järjestöjen internetsivuille. Siellä julkaistaan myös keskusten omia tapahtumatietoja ja uutisia. Sivustoa kehitetään jatkuvasti, jotta verkoston saavutettavuus ja viestintä paranisi.

2.2 Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku

Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto ja Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku muodostavat yhdessä Kaakon lasten ja nuorten kulttuuriverkoston. Verkostoa hallinnoi Kymenlaakson verkosto, eli käytännössä Kotka, ja verkoston puheenjohtajana toimii Lappeenrannan kulttuurisihteeri. Hallinnoinnista vastaava taho tekee vuosittain avustushakemuksen opetusministeriölle Taikalamppu-avustuksen saamiseksi. Hakemuksen allekirjoittavat Lappeenrannan ja Kotkan kaupunginjohtajat.

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku on maakunnallinen lastenkulttuuriverkosto, jonka tehtävänä on kehittää ja monipuolistaa lastenkulttuuripalveluita Etelä-Karjalan alueella. Verkostomaisella toiminnallaan Metku kykenee parantamaan kulttuurin saavutettavuutta sekä poistamaan osallistumisen esteitä. Verkostoon kuuluu laaja joukko alueen kouluja, päiväkoteja, lastensuojelulaitoksia, taiteilijoita, taiteenperusopetuslaitoksia, taide- ja kulttuurilaitoksia sekä monia muita alueen toimijoita. Metku tuottaa kulttuuria lähes kaikilla taiteenaloilla. Metkun verkostolla on viisi opetusministeriön nimittämää kehittämistehtävää: lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti, festivaalien ja tapahtumien kehittäminen, edistää monikulttuurisen lastenkulttuurin tarjontaa, taidekasvatuksen kehittäminen ja kulttuuriperintökasvatus. (Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku 2010)

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku käsittää yhdeksän Etelä-Karjalan kuntaa. Jokainen kunta on mukana tietyllä omarahoitusosuudella, jota vastaan annetaan opetusministeriön avustus. Lappeenrantaan on palkattu yksi työntekijä, Metkun toiminnanjohtaja, joka vastaa Lappeenrannan toiminnasta sekä kiertää koko verkoston puolesta Taikalamppu-kokouksissa. Imatralle on palkattu osa-aikainen työntekijä Metkun toiminnasta vastaamaan. Muilla kunnilla ei ole erillistä työntekijää, vaan kulttuuritoimen alaisena työskentelevät hoitavat myös Taikalamppu-verkoston avustuksella tuotettavan toiminnan. Taikalamppu-verkoston jäsenille myönnettyä avustusta

ei saa käyttää olemassa oleviin toimintoihin, vaan niillä tulee luoda uusia palvelumalleja tai tapahtumia.

Metkun tuottamat palvelumallit tähtäävät kehittämistehtävien toteuttamiseen. Lappeenrannan Metkulla on useita erilaisia kulttuuri- ja taidekasvatusprojekteja yksittäisten esitysten ja näyttelyiden lisäksi. Hiekkalinnan arkkitehtuurikasvatusprojekti, jossa koulu- ja päiväkotiryhmät osallistuvat Suomen suurimman hiekkalinnan suunnitteluun. Kuorojutussa koulu- ja päiväkotiryhmät harjoittelevat kuorolauluja ja kokoontuvat yhteiseen kuorolaulukonserttiin esittelemään taitojaan. Yksi suurimmista projekteista on Metkat-lastenkulttuuriviikko, joka kokoaa yhteen mahdollisimman monta eteläkarjalaista kulttuuritoimijaa. Viikko tarjoaa erilaisia tapahtumia koulupäivien aikana sekä ohjelmaa myös perheille ja muille lastenkulttuurista kiinnostuneille. Metku tuottaa myös Lasten Linnoituksen Yön, joka on osa Lappeenrannan kulttuuritoimiston tuottamaa suurta paikallista festivaalia. Saavutettavuuden kannalta tärkeä palvelumalli Metkun tuotannossa on Maailma on tilkkutäkki -työpajat. Työpajojen tarkoitus on viedä taiteilija kouluun tai päiväkotiin pitämään taidetyöpajaa.

Metkun merkittävä tehtävä Etelä-Karjalan alueella on taiteilijoiden työllistäminen. Vuonna 2009 Metku työllisti noin 250 paikallista taiteilijaa ja työpajanvetäjää. Metkun resurssit tuottaa projekteja ovat pienet, minkä vuoksi tarvitaan asiantuntija-apua taiteilijoilta sekä sisällöntuottajia. Metku myös ylläpitää internetsivuillaan tuottajarekisteriä, johon kootaan kaikki alueen lastenkulttuuritoimijat mukaan lukien taiteenperusopetusyksiköt, kulttuurilaitokset ja järjestöt.

3 MENETELMÄOPAS – MIKÄ SE ON?

Selvittääkseni menetelmäoppaiden tarkoitusta tutkin muiden Taikalamppu-keskusten, Annantalon taidekeskuksen ja Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX:in oppaita sekä Kulttuuritalo Valveen opasta. Oppaissa käsitellään hyvin erilaisia aihepiirejä, kuten video-, valokuva-, kuvataide- ja sanataidetyöpajoja, ARX:in kehittämää Koeajomenetelmää, lasten oman teatterifestivaalin tuottamista sekä Kulttuuritalo Valveen Videopensseli-menetelmää. Tietävästi kulttuuriperintöä käsitteleviä menetelmäop-

paita ei ole Taikalamppu-verkostossa tuotettu. Analysoin tuottamaani opasta varten jo tuotettuja menetelmäoppaita oman näkemykseni ja kokemukseni perusteella sekä poimin oppaista esiin huomionarvoisia seikkoja Metkun menetelmäopasta varten.

3.1 Menetelmäoppaiden tavoite

Opetusministeriö kehottaa Taikalamppu-keskuksia jakamaan hyväksi havaittuja menetelmiä eteenpäin. Tämän vuoksi on kehitetty menetelmäoppaat, joita keskusten toivotaan tuottavan hyväksi havaituista taide- ja kulttuuriprojekteista ja työpajamenetelmistä. Taikalampussa tuotettujen menetelmäoppaiden tarkoitus on toimia työvälineinä pääosin opettajille, nuoriso - ohjaajille, pajavetäjille ja kaikille nuorten ja lasten parissa toimiville. Jokaisessa tutkimassani oppaassa on selkeästi esitelty metodi kohta kohdalta siten, että sitä on asiasta tietämättömän helppo seurata ja saattaa idea käytäntöön.

Oppailla on myös pedagoginen tarkoitus. Oppaan pääasiallinen tarkoitus ei ole esitellä aiheeseen liittyvää teoriaa, mutta lähes jokaisessa oppaassa on teoreettinen viitekehys. Kasvatuksellinen näkökulma tulee oppaisiin poikkeuksetta menetelmän kehittäjältä. Menetelmiä kehitellään siksi, että niistä olisi hyötyä kasvatuksellisesti. Oppaissa useimmiten toistuva teema on voimauttava taidekasvatus. Voimaantuminen on sisäisen voimantunteen kasvua, ja kun sille luodaan oikeat edellytykset, voi toimijan oma itsemäärittelyoikeus vahvistua (Susiluoto 2008, 7). Voimauttavat työpajamenetelmäoppaat eivät Susiluodon (2008, 7) mukaan ole kuitenkaan oikoteitä onneen, vaan raamit joiden avulla esimerkiksi opettajasta voi tulla voimauttavan taidetyöpajan ohjaaja.

Menetelmäoppaan voi tehdä mistä tahansa toimintamallista tai menetelmästä, jota halutaan levittää. Mikäli oppaassa esiteltävä metodi on muun kuin kirjoittajan kehittämä, on idean keksijän oltava tietoinen menetelmäoppaan teosta. Oppaan voi myös tehdä yhteistyössä toimintamallin kehittäjän kanssa. (Herranen 2010.)

Verkostossa ei ole tutkittu menetelmäoppaiden käyttöastetta. Oppaiden käyttöasteen tutkiminen olisi tärkeä asia, sillä oppaat on tarkoitettu käytettäväksi. Metkun opasta arvioi käyttäjä, eli lastentarhanopettaja. Siten saadaan osviittaa siihen, ovatko mene-

telmäoppaat käytettäviä. Yhden henkilön mielipide oppaasta on suppea, mutta siitä voidaan päätellä, kiinnostaako opas käyttäjiä. Mikäli lastentarhanopettaja ei koe opasta käyttökelpoiseksi, voidaan olettaa että muutkaan eivät koe. Oppaiden käyttöasteen tutkiminen ja käyttäjien arvioinnit antaisivat hyviä ohjeita tulevaisuudessa tuotettaviin oppaisiin. Osa tutkimistani oppaista on mielestäni raskaslukuisia, ja jos niin ajattelevat myös käyttäjät, niin oppaiden sisältöä voitaisiin keventää. Tarkoitus on, että oppaat ovat miellyttäviä käyttäjille.

Taikalamppu-verkosto ei ole ainut taho joka tuottaa menetelmäoppaita. Internetistä löytyy menetelmäopas muun muassa lapsen oikeuksien käsittelyyn kouluissa, opas suvaitsevaisuuteen ja ympäristökasvatusopas. Taikalamppu on kuitenkin tietojeni mukaan ainut, joka tuottaa oppaita järjestelmällisesti.

3.2 Taikalamppu-verkostossa tuotetut oppaat

Annantalon taidekeskus on lasten ja nuorten taidetalo Helsingin keskustassa, jossa järjestetään työpajoja, tapahtumia, näyttelyitä ja paljon muuta toimintaa (Annantalo 2010). Annantalon Repäisyjä-oppaat esittelevät voimauttavia työpajamenetelmiä. Tuotettuja oppaita on neljä, ja ne on tarkoitettu opettajille työkaluiksi lapsia ja nuoria voimauttavaan taiteelliseen työskentelyyn. Annantalon oppaiden tuottamisessa taiteilijoilla on ollut merkittävä osa, sillä he ovat kehittäneet menetelmät ja kirjanneet ne oppaisiin. (Hahtomaa 2008, 5.) Oppaat ovat visuaalisesti hyvin yksinkertaisia ja rakenteeltaan tutkielmamuotoisia. Annantalon oppaissa pääasia on laadukkaasti tuotettu teksti ja runsas teoreettinen viitekehys. Työpajan aihepiiriä on oppaissa esitelty voimautumisen välineenä. Oppaiden runsas teoria tuo ilmi sen, että Annantalon metodeissa kasvatuksellisuus ja pedagogiikka ovat ensisijaisen tärkeitä. Muiden tuottamiin oppaisiin verrattuna nämä ovat luettavuudeltaan raskaimpia ja oppaat vaativat lukijalta aikaa sekä todellista kiinnostusta työpajamenetelmään. Oppaat ovat yleisilmeeltään selkeämpiä kuin muut visuaalisesti kiinnostavammat julkaisut.

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX on Hämeenlinnassa toimiva taidetalo, josta käsin johdetaan koko Taikalamppu-verkoston toimintaa (ARX 2010). Arx on tuottanut kaksi menetelmäopasta. Minä olen -menetelmäopas on Riitta Keinosen ideoima toimintamalli teatterin tekemisestä. Menetelmässä tutustutaan teatteriin ammattina ja

taidemuotona sekä saadaan omakohtainen kokemus teatteriesityksen tuottamisprosessista (Keinonen 2009, 4). Koeajo - nuoret tapahtumatuottajina on Anni Mäkilammien ja Riikka-Leena Puistolan tuottama opas, jonka tarkoituksena on antaa nuorten koeajaa oma tapahtumaideansa ja samalla kokeilla miltä tuntuu tuottaa kokonaista tapahtumaa (Mäkilammi & Puistola 2008, 3). ARX:in oppaat ovat visuaalisesti mielenkiintoisia ja niiden graafinen ulkoasu on toteutettu tilaustyönä graafista suunnittelua tarjoavalta yritykseltä. Visuaalinen ilme ei ole liian asiallinen. Asiatekstiä ja teoriaa ei ole käsitelty liikaa, vaan sitä on sivuttu ohuelti. Molemmat oppaat esittelevät pidempiaikaisen projektimenetelmän ja käsittelevät tapahtuman tuottamista. Huomionarvoista näissä oppaissa on se, että sivuilla on lainauksia nuorten ja menetelmiä vetäneiden ajatuksista menetelmää kohtaan.

Kulttuuritalo Valve on Oulussa toimiva talo, joka järjestää toimintaa lapsille ja nuorille sekä ylläpitää elokuva- ja sanataidekouluja. Valveen opas on huomattavasti yksinkertaisempi kuin muut oppaat. Oppaan nimi on Videopensseli - muoto- väri- ja kirjainoppia videokameralla. Teoreettinen viitekehys on jätetty kokonaan pois ja kuvaus menetelmästä on melko lyhyt. Menetelmäoppaaseen ei tämän perusteella tarvitse sisällyttää teoriaa, mutta oppaasta tulee kattavampi, kun menetelmään liittyvää teoriaa on mukana. Tässä oppaassa on huomionarvoista se, että menetelmän kehittäjää ei selkeästi tuoda esille. Oppaasta ei selviä, onko oppaan tuottaja menetelmän kehittäjä.

Edellä mainitut oppaat ovat sisällöiltään huomattavan paljon laajempia kuin Metkun tuleva opas. Niissä kuvataan pidempiaikaisempia prosesseja, jotka vaativat enemmän ennakkovalmisteluja sekä syvällistä tutustumista oppaaseen. Osa menetelmistä on suunnattu mielestäni tahoille, joilla on paremmat resurssit työntekijöiden ja tilojen suhteen.

3.3 Metkun menetelmäopas

Metkun menetelmäoppaan teemana ovat Maailma on tilkkutäkki -taidetyöpajat, joissa painotetaan monikulttuurisuuden tutkimista, lasten ja nuorten omaa luovuutta sekä kierrätysmateriaaleista tehtävää taidetta. Teema valittiin yhdessä Metkun toiminnanjohtajan ja mukana olevien taiteilijoiden kanssa. Metkun toiminnan päätavoite on viedä kulttuuria lasten ja nuorten luo, joten oppaan teeman tuli vastata Metkun toiminta-

periaatteita (Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku 2010). Aihetta etsittiin Metkun projekteista. Oppaaseen haluttiin työpajoja, joita voi kuka tahansa toteuttaa koulujen ja päiväkotien tiloissa. Vaihtoehtoina olivat esimerkiksi Hiekkalinna-projekti ja lasityöpajat. Näiden vaihtoehtojen todettiin kuitenkin olevan liian hankalia toteutettaviksi päiväkodeissa ja kouluissa. Hiekkalinna-projektissa päätavoitteena on suunnitella suuri hiekkalinna, joka ei toimisi sellaisenaan muissa kaupungeissa. Lasityöpajan esteenä oli lasitöiden tekemisen vaativuus. Lasitöitä tehdessä tarvitaan paljon erilaisia välineitä ja ammattitaitoiset tekijät. Lähtökohtana oli löytää taidetyöpajamenetelmät, jotka eivät vaadi suuria resursseja.

Alun perin oppaan teemaksi valittiin kulttuuriperintökasvatus, sillä se on yksi Metkun verkoston kehittämistehtävistä (Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku 2010). Kulttuuriperintöä ovat esimerkiksi museoon talletettu esine, elinympäristömme tai sukupolvelta toiselle siirtyvä puhetapa. Kulttuuriperinnön tehtävänä on kertoa ihmisten elämästä eri aikakausina ja mahdollistaa tutustuminen omaan ja muiden yhteisöjen kulttuureihin. Museoiden yksi tärkeimmistä tehtävistä on välittää kulttuuriperintöä erityisesti lapsille ja nuorille. Erilaiset tutustumistilaisuudet ja työpajat ovat hyviä esimerkkejä kulttuuriperintökasvatuksen muodoista. (Suomen museoliitto 2010.)

Valitsimme oppaaseen kaksi Metkun tarjoamaa työpajaa, joita ohjaavat taiteilijat kutsuin tapaamiseen. Menetelmäoppaan ideointipalaverissa kulttuuriperintökasvatus-teema muokkautui ja lisäteemaksi otettiin taiteilijoiden ja toiminnanjohtajan ideasta lapsilähtöinen taide. Teemassa korostetaan lapsen ja nuoren omaa luovuutta ja tekemisen taitoa. Valmiissa oppaassa ainoastaan toinen pajoista käsittelee kulttuuriperintöä ja toinen lapsilähtöistä taidetta. Molemmat pajat tutkivat myös monikulttuurisuutta.

Lapsilähtöisyys on esillä varhaiskasvatuksen pedagogiikassa. Varhaiskasvatuksen piirissä ajatellaan, että kasvattaja ei läheskään aina ota osaa lasten leikkeihin, koska on tärkeää että leikki-idea kehittyy lasten itsensä toimesta. Mikäli aikuinen on leikissä mukana, on hänen toimittava lasten periaatteiden mukaisesti. Päiväkoti-ikäinen lapsi ei yleensä itse pysty suorittamaan annettuja työtehtäviä kerralla loppuun, jolloin lapsi voi karata kesken tehtävien leikkimään. Kasvattajan tehtävänä on katsoa lapsikohtaisesti jokaisen omat edellytykset ja kyvyt työn loppuun saattamiseksi. (Hasari 1990,

50-51.) Tätä ajatusmallia käytetään myös molemmissa Metkun menetelmäoppaan työpajoissa.

Työpajoja oppaaseen tuli lopulta kaksi: Muotoilija Heidi Parkkisen Omakuva-paja sekä taiteen tohtori Outi Turpeisen Tehdään oma pienoismuseo -paja. Molemmissa pajoissa ideana on taiteen tekeminen kierrätysmateriaaleista. Turpeisen pajassa tuodaan kotoa esine, joka tuunataan museoesineeksi ja keksitään esineelle tarina. Pajassa tutkitaan monikulttuurisuutta kulttuuriperintökasvatuksen kautta. Parkkisen pajassa kotoa tuodaan vanha villasukka, josta tehdään omakuva, ja jolle rakennetaan oma salainen maailma. Omakuva-pajassa monikulttuurisuus näkyy erilaisuuden ja suvaitsevaisuuden tutkimisena. Pääasia molemmissa pajoissa on se, että lapsi tai nuori saa itse päättää mitä tekee ja miten tekee. Oman esineensä tai hahmonsaa saa taiteilla juuri sellaiseksi kuin haluaa, eikä ohjaajan ole tarkoitus puuttua kuin tekniseen toteutukseen liittyviin asioihin.

4 MENETELMÄOPPAAN TUOTTAMINEN

Tutkimukseni mukaan menetelmäoppaan tuottamiseen ei ole yhtä oikeaa tapaa. Oppaat on tuotettu joko taiteilijavetoisesti tai ulkopuolisen kirjoittajan toimesta. Osa menetelmistä vaatii useamman aikuisen panostusta ja osa menetelmistä yhden aikuisen. Menetelmäopas on tuotos, joka painetaan esitteen muotoon. Oppaassa on johdanto, menetelmän esittely ja yhteystiedot. Oppaan visuaalisuuden kannalta myös valokuvat tai harkittu graafinen suunnittelu on syytä huomioida. Julkaisijana toimii aina lastenkulttuurikeskus, jonka toiminnassa menetelmää on käytetty ja kehitetty.

Jo tuotettujen oppaiden perusteella voin todeta että menetelmäoppaan tuottaminen on pitkälti kiinni siitä, miten menetelmää kehittänyt taho oppaan haluaa tehdä. Oppaiden analysointi on osoittanut, että oppaita voi tehdä monella eri tavalla. Useampia menetelmäoppaita tehneet keskuksat noudattelevat samoja kaavoja niin aiheiden kuin ulkonäöllisten seikkojen osalta. Annantalon oppaat käsittelevät kaikki voimaannuttavia taidetyöpajoja ja ne on tuotettu samalla graafisella kaavalla, myös samanlai-

nen sisältö rakenne toistuu jokaisessa oppaassa. Ensin esitellään teoriaa, sen jälkeen menetelmä, jonka jälkeen on tilaa muistiinpanoille. ARX:in oppaissa on kuvattu projektin tuottamista ja graafisen ilmeen on suunnitellut sama graafikko. Joihinkin oppaisiin on viimeisille sivuille laitettu tilaa muistiinpanoille, minkä voisi olettaa olevan hyvä idea menetelmää hyödyntäville tahoille. Menetelmäoppaiden tuottaminen Taikalamppu-verkostossa on keskittynyt suurempiin lasten ja nuorten kulttuurikeskuksiin. Menetelmäoppaan tuottaminen voi olla resurssikysymys monille keskuksille, sillä prosessi vie oman aikansa. Metkun tuottama opas on tietojeni mukaan ensimmäinen joka tuotetaan opinnäytetyönä. Tuotin oppaan alusta loppuun asti itse. Oppaan graafinen ilme on ainut osa, joka on ulkopuolisen tekemä. Oppaan nimeksi tuli Maailma on tilkkutäkki – lyhytkestoisia taidetyöpajamenetelmiä. Nimi tulee suoraan Metkun työpaja-toimintamallista.

4.1 Materiaalin kerääminen

Materiaalin keruun aloitin keväällä 2010. Taiteilijat pitivät pajojaan keväällä Lappeenrannan päiväkodeissa, joten menin mukaan seuraamaan pajojen kulkua. Seuraamalla pajatyöskentelyä sain parhaiten kuvan siitä, mitä paja sisältää ja ennen kaikkea pystyin havainnoimaan lasten käytöstä pajoissa. Pajoissa ollessani tein muistiinpanoja kohta kohdalta. Erityisesti kiinnitin huomiota taiteilijoiden tapaan ohjata lapsia ja olemukseen, jotta saisin heidän persoonansa näkyviin myös oppaan teksteissä. Tehtäväni oli perehtyä tarkoin pajasisältöihin, jotta pystyin kirjoittamaan oppaan uskottavasti. Olin etukäteen yhteydessä lappeenrantalaiseen Örebro-päiväkotiin, jossa molemmat pajoista pidettiin. Pajat ajoittuivat keväälle 2010. Kerroin heille tulevani seuraamaan ja valokuvaamaan pajatyöskentelyä menetelmäopasta varten. Kuvasin lapsia päiväkodeissa siten, että heidän kasvojansa ei näkynyt eikä heitä voitu tunnistaa valokuvista. Valokuvausluvan saaminen kaikilta lapsilta ei olisi onnistunut tiukan aikataulun takia. Valokuvaaminen oli haasteellista. Kuvista piti saada havainnollisia ja tekstiä täydentäviä. Kuvat otin tavallisella digikameralla. Sain museoaiheisia valokuvia myös Outi Turpeiselta ja luvan käyttää niitä oppaassa.

Ensimmäisenä olin mukana Heidi Parkkisen Omakuva-pajassa. Ryhmässä oli noin 15 alle 5-vuotiasta lasta. Pajan ensimmäinen osio kesti puolitoista tuntia, minkä jälkeen keskustelin hetken taiteilijan kanssa jatkotoimenpiteistä. Sovimme, että käyn

läpi näkemääni ja kokemaani ja tapaamme seuraavan kerran pajan toisessa osuudessa kahden viikon kuluttua. Pajan toisen osuuden jälkeen kävimme tunnin mittaisen keskustelutuokion, jossa keskusteltiin vapaamuotoisesti pajan sisällöstä. Parkkinen kertoi omista näkemyksistään lasten taidekasvattajana ja millaisia asioita hän haluaisi oppaassa painottaa. Hänen mielestään tärkeää oli tuoda esille hänen oma persoonansa ja tapansa ohjata pajaa. Paja pohjautuu pitkälti Parkkisen omaan räisyytykseen ja lapsen tasolle heittäytyvään persoonaan sekä siihen mitä hän persoonallaan saa aikaan lapsissa. Tehtävänäni oli kirjoittaa pajan esittelyteksti oppaaseen itsenäisesti ja tarkistuttaa se Parkkisella.

Seuraavaksi olin mukana Outi Turpeisen Tehdään oma pienoismuseo -pajassa. Ryhmässä oli noin 20 5 – 6-vuotiasta lasta. Pajan suunniteltu kesto oli puolitoista tuntia, mutta se venyi suuren lapsimäärän vuoksi kahteen tuntiin. Tapasimme Turpeisen kanssa muutaman viikon kuluttua työpajasta. Kävimme tunnin mittaisen keskustelun siitä mitä Turpeinen halusi minun tuovan esille pajaa esitellessäni. Hän painotti persoonansa sijasta enemmän sisältöä ja sitä, mitä kaikkea ennen ja jälkeen pajan voi tehdä sekä miten pajaa voi muokata. Tehdään oma pienoismuseo -paja ei ole yhtä sidoksissa ihmisen persoonaan kuin Omakuva-paja ja siksi pajan esittelyteksti sai olla asiallisempi ja selkeämpi. Kirjoitin pajatekstin itsenäisesti ja tarkistutin Turpeisella.

Pajatekstien kirjoittamisen jälkeen pidin taukoa. Heinäkuussa 2010 jatkoin kirjoittamalla johdantoa oppaaseen. Tämän jälkeen esittelin oppaan sisällön Metkun toiminnanjohtajalle sekä projektiavustajalle. Jouduin tekemään korjauksia tekstin tyylin osalta. Pajatekstit olivat keskenään liian erilaisia ja niissä oli käytetty erilaisia kirjoitustyyliä. Erityisesti jouduin korjaamaan Omakuva-pajan tekstiä, jonka kirjoitustyyli mukaili Heidän persoonaa. Tein tekstistä asiallisemman, mutta yritin silti säilyttää pajan idean. Korjattuani tekstin liitin mukaan ottamani valokuvat ja laitoin sisällön uudestaan tarkistukseen. Lokakuussa 2010 laitoin sisällön viralliseen arviointiin eri tahoille.

4.2 Maailma on tilkkutäkki -oppaan sisältö

Oppaan sisällön rakenne varmistuu vasta Taikalamppu-verkoston graafisen ohjeistuksen valmistuttua. Graafinen ohjeistus valmistuu syksyn 2010 aikana. Alustavasti oppaan sisällys on seuraavanlainen:

- 1 Johdanto
- 2 Taikalamppu-verkosto
- 3 Tehdään oma pienoismuseo -työpaja
- 4 Omakuva-työpaja
- 5 Muistiinpanoja

Sisällysluettelon jälkeen tulee johdanto. Johdannossa esittelen lyhyesti Metkun ja menetelmäoppaan sisällön ja idean. Johdannon jälkeen tulee Taikalamppu-verkoston esittelyteksti, joka tulee olemaan jatkossa sama jokaisessa tuotetussa menetelmäoppaassa. Esittelytekstin kirjoittaa Taikalamppu-verkoston koordinaattori, ja se valmistuu syksyn 2010 aikana. Tämän jälkeen alkaa Tehdään oma pienoismuseo –pajan esittely ja viimeisenä esitellään Omakuva-paja.

Tehdään oma pienoismuseo -paja on jaettu kolmeen vaiheeseen. Ennen vaiheiden esittelyä on listattu tarvikkeet, joita pajan aikana tarvitaan. Ensimmäisessä vaiheessa on esitelty museoesineisiin tutustuminen, jonka voi tehdä kirjojen tai museovierailun avulla. Museoesineisiin tutustuminen auttaa lapsia ymmärtämään paremmin sen, mikä museoesine on. Toisessa vaiheessa aletaan tuunaamaan omaa museoesineitä. Osio on esitelty vaihe vaiheelta ja valokuvien avulla havainnollistettu millaisia esineitä voi tuunata ja minkä näköisiä niistä voi tulla. Tähän vaiheeseen kuuluu myös tarinan keksiminen museoesineelle. Museoissa olevilla esineillä on aina oma tarinansa, minkä vuoksi myös lapset kertovat ohjaajilleen oman museoesineensä tarinan. tarinat kirjoitetaan ylös ja liitetään myöhemmin omaan pienoismuseoon. Kolmas vaihe on ryhmän oman pienoismuseon rakentaminen. Rakentamiseen riittää muutama pöytä, joille museoesineet asetellaan. Resursseista riippuen ryhmät voivat tehdä oman näköisensä museon. Lopuksi ohjaajille on annettu vinkkejä virtuaalisista museoista, joihin voi tutustua internetissä.

Omakuva-paja on jaettu kahteen osioon, jotka pidetään noin kahden viikon välein. Pajan ensimmäisen osion rakenne noudattelee samaa kaavaa kuin edellisen pajan-

kin. Ennen varsinaisen tekstin alkua esitellään tarvikkeet joita pajassa tarvitaan. Sen jälkeen esitellään pajan aloitus, eli keskustelutuokio, jossa jutellaan jokaisen omasta kuvasta. Keskustelun jälkeen siirrytään oman kuvan tekemiseen, jossa jokainen lapsi saa edetä omaan tahtiinsa. Omakuvien valmistuttua kokoonnutaan vielä yhteen ja lauletaan yhteislaulu. Tämän jälkeen tuotokset laitetaan odottamaan seuraavaa osiota. Toinen osio on nimeltään Häppening. Häppeningissä kokoonnutaan ensin keskustelemaan salaisista paikoista. Lapsilla on useasti salaisia paikkoja, joiden olemassaolosta aikuiset eivät tiedä. Häppeningissä on tarkoituksena piirtää oma salainen paikka, jossa voi leikkiä oman kuvansa kanssa. Salaisten paikkojen valmistuttua rakennetaan näyttämö. Piirrookset salaisista paikoista kiinnitetään seinälle, ja omat kuvat laitetaan salaisiin paikkoihin. Seinään kiinnittämisessä ideana on se, että lapsen on itse päätettävä mihin kohtaan hän haluaa salaisen paikkansa laittaa. Salaiset paikat ovat lasten mielestä niin jännittäviä, että he haluavat varmasti jatkaa leikkimistä omilla kuvilla ja salaisilla paikoilla.

Pajatekstien jälkeen tulee tilaa käyttäjän muistiinpanoille. Viimeisille sivuille tulevat tarkemmat julkaisutiedot, tilausohjeet ja Metkun yhteystiedot. Taikalampun internet-sivujen osoitteen tulee myös näkyä selvästi oppaan takakannessa.

Opas sisältää valokuvia. Kuvat on otettu päiväkodin lapsista pajojen aikana. Kuvien on tarkoitus täydentää tekstiä, sekä havainnollistaa käyttäjälle pajasisältöä. Kuvia on otettu materiaaleista, työskentelyvaiheesta sekä valmiista tuotoksista.

4.3 Graafinen suunnittelu

Kiinnostava graafinen ilme on tärkeä asia opasta suunniteltaessa. Graafisella suunnittelulla tarkoitetaan painotuotteen ulkoasun suunnittelua. Graafisen suunnittelun tarkoituksena on välittää tietoa tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. (Bohman & Hallberg 1988, 6–8.) Painotuotteen on tarkoitus olla mielenkiintoa herättävä, esteettinen ja sen on houkuteltava lukemaan. Ulkoasun on hyvä olla linjassa painotuotteen sisällön kanssa ja huomioitava sisällön erityispiirteitä. (mt., 48) Lastenkulttuurikeskusten painotuotteissa tulee huomioida tietynlainen lapsekkuus ja värikäs visuaalinen ilme.

Muiden Taikalamppu-keskusten tuottamia oppaita tutkiessani havaitsin, että mielenkiintoinen ulkoasu houkuttelee lukijaa. Esittelin oppaita muutamalle eri henkilölle ja yksimielinen näkökanta oli, että ARX:in oppaat, joissa on käytetty ulkopuolista graafikkoa, olivat ulkomuodoltaan kiinnostavimpia. Alun perin tarkoitus oli, että teen itse oppaan graafisen ilmeen. Päädyin lopulta yhdistämään kahden eri ammattikorkeakoulun voimavarat ja otin yhteyttä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun graafisen suunnittelun opettajaan ja ehdotin heidän opiskelijoilleen oppaan graafisen ilmeen suunnittelua opinnäytetyönä. Produktia aloittaessani oppaille ei oltu määritelty graafista ohjeistusta, sisältörakennetta eikä muitakaan laatuksiteerejä, jotka vaikuttaisivat oppaan ulkoasuun.

Graafinen ohjeisto sisältää ohjeita ja määritteitä, esimerkiksi organisaation logo ja sen käyttöön liittyviä ohjeita, tietoa viestinnässä käytettävistä fonteista, tarkat mittatiedot esitteistä ja käyntikorteista sekä lehti-ilmoitusmalleja. Graafisen ohjeistuksen on tarkoitus tehdä viestintämateriaalista yhtenäisen näköinen, jotta organisaatio erottuu muista ja viesti saavuttaa kohderyhmänsä helpommin. (Raumankarin Mainos 2010.)

Viimeisimmässä Taikalamppu-verkoston kokouksessa tutkittiin menetelmäoppaita ja todettiin, että oppaat ovat keskenään todella erilaisia rakenteeltaan sekä ulkoasultaan. Taikalamppu-verkoston koordinaattori on aloittanut kokouksen jälkeen menetelmäoppaiden kehittämisen. Oppaiden ulkoasua yhtenäistetään graafisella ohjeistolla. Ohjeistoei ole vielä valmistunut, mutta Taikalamppu-kokouksessa määriteltiin jo tiettyjä asioita joita ohjeistukseen sisältyy. Oppaan koko on 20x20cm ja etusivulla käytetään uutta menetelmäopaslogoa, joka asetetaan oppaan oikeaan yläkulmaan. Oppaan ensimmäisille sivuille tulee lyhyt johdanto menetelmäoppaista sekä lyhyt kuvaus Taikalamppu-verkostosta. Johdanto oppaista sekä verkoston kuvaus tulevat todennäköisesti olemaan valmiita tekstejä, jotta yhdenmukaisuus oppaissa säilyy. Takakanteen tulee Taikalampun sekä Metkun internet-osoitteet. (Pirilä-Martti 2010.) Hämeenlinnan ARX on suunnitellut menetelmäopaslogon, joka on yhdenmukainen Taikalamppu-seminaarilogon kanssa (Vesikansa 2010).

Metkulla ei ole graafista ohjeistoa, mutta painotuotteissa on käytetty tietynlaista graafista linjaa ja väritystä. Painotuotteissa väreinä on käytetty pääasiassa sinistä ja vihreää, kuten Metkun logossakin. Metkun tuottaman lastenkulttuuriviikon graafisessa ulkoasussa on käytetty myös violettiä väriä. Menetelmäoppaan ulkoasu tulee noudattamaan Metkun graafista linjaa värien osalta. Sinivihreä väritys on osa Metkun julkisuuskuvaa, minkä vuoksi on tärkeää huomioida graafinen linja menetelmäoppaassa. Metkulla ei ole omaa graafikkaa, minkä vuoksi etsin graafikon suunnittelemaan menetelmäoppaan ulkoasun. Ulkoasun suunnittelun lisäksi graafikko voi käsitellä otamiani kuvia.

4.4 Painotuotteen julkaisu

Menetelmäoppaan tuottamiseen kuuluu sisällön tuottamisen ja graafikon etsimisen lisäksi produktin loppuunsaattaminen. Loppuunsaattamisella tarkoitetaan oppaan julkaisemista. Graafikon saatua työ painovalmiiksi, teen tarjouspyynnön oppaan painamisesta. Lappeenrannan kaupungilla on sopimus yhden painofirman kanssa alennetuista hinnoista, mutta tarjouspyyntö on silti tehtävä vähintään kolmelle eri painofirmalle.

Tekeillä olevista oppaista tullaan jatkossa ilmoittamaan Taikalamppu-verkoston kokouksissa, jotta tiedetään millaisia oppaita keskuksset ovat tuottamassa ja pystytään näin välttämään päällekkäisyydet. Ennen oppaan painoon menoa tiedustellaan muilta verkoston keskuksilta halukkuutta tilata suurempi erä oppaita. Jokaiselle keskukselle lähetetään viisi kappaletta menetelmäoppaita. Se tarkoittaa noin 50 kappaletta oppaita ja noin 500 euron kustannuserää, joka jokaisen keskuksen tulee lisätä menetelmäoppaan painokustannuksiin. Menetelmäopas laitetaan myös Taikalamppu-verkoston internetsivuille pdf-formaatissa. (Vesikansa 2010.) Metku jakaa opasta painettuna versiona Metkun kulttuuriyhdysopeettajille Lappeenrannassa ja muissa kunnissa. Kulttuuriyhdysopeettajat ovat koulujen ja päiväkotien nimeämiä henkilöitä, jotka vastaanottavat Metkun lähettämät tiedotteet. Kulttuuriyhdysopeettajia on yhteensä noin kahdeksankymmentä. Opasta jaetaan myös Metkun kuntien yhdyshenkilöille ympäri Etelä-Karjalaa. Tiedotan oppaasta ainoastaan Metkun kulttuuriyhdyshenkilöi-

tä, en mediaa. Taikalamppu-verkosto tiedottaa ja markkinoi keskitetysti kaikkia tuotettuja oppaita.

Oppaan julkaisulle ei ole määritelty budjettia. Oppaita painetaan noin 200 kappaletta, eikä niitä tilata Metkulle itselleen säilytettäväksi. Opasta ei voi tilata suuria määriä Metkulta, vaan oppaasta kiinnostuneet ohjataan Taikalampun tai Metkun internetsivuille lataamaan oppaan internetversio.

5 OPPAAN ARVIOINTI

Arviointi käsittää tuottamani osuuden eli sisällön, rakenteen, kuvat ja käytettävyyden. Ulkoasu ei ole vielä valmis eikä tuote painokelpoinen, joten ulkoasua ei arvioida. Arvioijaksi sain Taikalamppu-verkoston koordinaattorin, Metkun toiminnanjohtajan, oppaassa mukana olevat taiteilijat ja Ylämaan päiväkodin ohjaajan. Oppaan tärkeä tavoite on parantaa saavutettavuutta, jonka vuoksi pyysin syrjäseudun päiväkodin ohjaajaa arvioimaan oppaan. Tein arvioitsijoille kyselylomakkeet joihin suunnittelin kysymykset arvioijan oman toimenkuvan mukaan. Jokaisessa lomakkeessa on peruskysymyksiä, kuten arviointia sisällön ja rakenteen suhteen. Peruskysymysten lisäksi koordinaattori arvioi opasta siltä näkökannalta, että on tutustunut kaikkiin jo tuotettuihin oppaisiin ja voi verrata Metkun opasta muiden keskusten oppaisiin. Metkun toiminnanjohtaja arvioi koko prosessin etenemistä ja työni onnistumista. Taiteilijat arvioivat koko prosessia ja erityisesti sisältöä jonka olen heidän pajojensa pohjalta tuottanut. Loppukäyttäjä, eli päiväkodin ohjaaja arvioi oppaan soveltuvuutta työhönsä ja ennen kaikkea käytettävyyttä. Olen poiminut arvioinneista pääkohdat tekstiin. Arviointilomakkeet ovat liitteenä.

5.1 Oma arvioni

Menetelmäoppaan tuottaminen onnistui pääosin hyvin. Suunnitelma alkuperäisestä muuttui hieman. Olin valmistautunut tekemään myös graafisen suunnittelun, mutta huomattuani, ettei resurssini riitä suunnittelun toteuttamiseen koin pettymyksen. Hyvä

kulttuurituottaja osaa kuitenkin myös delegoida tehtäviään. Olen tehnyt suuren työn menetelmäoppaan sisällöntuottamisessa, mutta kokonaisuus ei tunnu enää niin omalle, kun graafisen ilmeen tekee joku muu. Aikataulutin projektin keväällä ensimmäisen taiteilijataapaamisen jälkeen. Aikatauluni ei täysin pitänyt, koska olin kesä- ja heinäkuun muissa työtehtävissä. Alun perin tarkoituksena oli heinäkuun ajan kirjoittaa opasta, mutta lopulta kirjoitin oppaan päivätyöni ohessa. Oppaan piti olla valmis kokonaisuudessaan elokuun lopussa, mutta johtuen verkoston uudesta graafisesta ilmeestä ja graafikon etsimisestä, opas valmistunee vasta vuoden 2011 alussa. Sisältö hioutui lopulliseen muotoonsa lokakuun 2010 aikana.

Tekstin kirjoittaminen oppaaseen tuntui itsestäni hankalimmalle koko prosessissa, vaikka lopputulos onnistui hyvin. Vaikeinta oli saada pajojen sisältö helposti ymmärrettävään muotoon, luettavaksi ja järkeväksi kokonaisuudeksi. Tekstin tarkistuttaminen ensin taiteilijoilla ja sen jälkeen Metkun toiminnanjohtajalla auttoivat tekstin muodostumista lopulliseen muotoonsa. Ilman ulkopuolista apua oppaan teksti tuskin olisi niin järkevä kuin se nyt on. Oppaan tuottaminen kokonaisena prosessina oli mielenkiintoinen. Opas näyttää paikoitellen siltä, että sen tuottaminen on ollut nopeaa ja helppoa. Projekti ei kuitenkaan ollut pelkkää asioiden yhteen liittämistä, vaan jo kirjoitusprosessiin pääseminen vaati paljon ennakkotyötä. Graafisen ulkoasun suunnittelu olisi ollut liian laaja kokonaisuus tähän lisättäväksi.

Oppaan sisältö muokkautui Metkun toiminnanjohtajan ja taiteilijoiden toiveiden mukaiseksi. Työ on tilaustyönä tuotettu opas, eikä niinkään oma hengentuotos. Graafinen suunnittelu olisi ollut ainoa asia, jossa olisin voinut käyttää omaa luovuuttani. Toisaalta, olen toistaiseksi itse tuottaja, en taiteilija tai johtaja.

Jatkoa ajatellen, työn suunnittelun voisin tehdä huolellisemmin. Ennen kirjoitusprosessia olisin voinut tehdä tarkemman suunnitelman sisällöstä. Kirjoitusprosessi oli enemmän ajatuksenvirtaa, kuin suunniteltua kirjoittamista. Kuvien sisältöä olisi voinut miettiä enemmän ennakkoon. Hyvin suunniteltu työ helpottaa materiaalin keräämistä ja koko prosessin kulkua. Aikataulujen pettämiselle ei aina itsekään voi mitään, mutta varasuunnitelma alkuperäiselle aikataululle on hyvä olla olemassa. Itse selviydyin prosessin aikaisista muutoksista hyvin. Oppaan tuottaminen oli itsenäinen projekti. Metkun toiminnanjohtaja oli mukana ainoastaan ensimmäisessä tapaamisessa, jonka

jälkeen tein työtä itsenäisesti. Olen itse ollut myös yhteydessä Taikalamppu-verkoston koordinaattoriin oppaan osalta ja ottanut jatkuvasti selvää menetelmäoppaisiin liittyvistä käytännöistä. Onnistuin mielestäni vastaamaan opinnäytetyön tavoitteisiin.

5.2 Ulkopuolisten arviot

Taikalamppu-verkoston koordinaattori Saara Vesikansa arvioi oppaani sillä perusteella, että hän on tutustunut myös muihin menetelmäoppaisiin ja on aloittanut menetelmäoppaiden kehittämisprosessin. Hän on koko verkoston työntekijä, joten sen vuoksi puolueeton vertaamaan opasta muihin oppaisiin. Saaran mielestä oppaassa oli erityisen hyvää se, että se on konkreettinen ja kieliasultaan selkeä. Hänen mielestään myös asiasta tietämättömän on helppo seurata opasta. Taikalamppu-keskusten tulisi tehdä enemmän juuri näin ja käyttää verkoston jäseniä esilukijoina ja luettaa opas useammalla henkilöllä. Arvioinnissa hyvänä asiana korostettiin oppaan ”avaimet käteen” -tyylistä sisältöä. (Liite 2)

Minna Pirilä-Martin arviossa painopiste on työn kokonaistoteutuksen arvioinnissa. Hänen mielestään olen esitellyt oppaassa kattavasti materiaaleja, eri vaiheita, unohtamatta mainita myös mahdollisia ongelmakohtia. Ongelmat ovat hänen mielestään avainkysymyksiä käytännön työskentelyssä lasten ja nuorten kanssa. Minnan mielestä ennakkotyöni on ollut kattavaa. Vaikka malliesimerkeiksi valittujen työpajojen ohjaajat ovat erilaisia ihmisiä ja lähestyvät omaa taidettaan ja tekemistään hyvin eri tavalla, olen Minnan mielestä ymmärtänyt taitelijoiden työskentelyn tavoitteen ja idean ja pystynyt kirjoittamaan sen auki kaikille muillekin ymmärrettäväksi. (Liite 3)

Taiteilijoiden arviot sain työpajojen taiteilijoilta Heidi Parkkiselta ja Outi Turpeiselta. Parkkisen mielestä prosessi oli sujunut häneen liittyvissä asioissa hyvin. Hänen mielestään olin hyvin nostanut esiin lapsen luovuuden, sillä se tukee myös päivähoiton lapsilähtöisyyden ajatusta. Hänen mielestään teksti on pääosin helppo ymmärtää ja siitä syntyy selkeä kuva pajan sisällöstä. Kritiikkiä sain oppaan valokuvista. Materiaaliesimerkkikuvat ja Häppening-kuvat olivat hyviä, mutta itse oman kuvan tekemisestä olevia kuvia oli niukasti. Heidän mielestä kuvien ottamista olisi voinut miettiä enem-

män ennakkoon ja kuvia olisi voinut enemmän rajata. Yksityiskohtaisemmat kuvat olisivat olleet hänen mielestään hyviä. Havainnollisemmat kuvat olisivat tukeneet tekstiä paremmin. Sanallisena arviona Parkkinen sanoi, että juuri kuvat olivat työni heikoin osio. Hän sanoi myös, että taiteilijoille suunnattu arviointilomake oli kysymysten osalta melko kuvakeskeinen. (Liite 4)

Outi Turpeisen mielestä projektin aikataulu oli joskus epäselvä, mutta oppaan tuottaminen onnistui muuten hyvin. Turpeisen mielestä osan kuvista voisi karsia pois, ja taiton yhteydessä lisätä joitakin lasten ja taiteilijoiden kommentteja. Hänen mielestään teksti on selkeää ja toimivaa. (Liite 5)

Käyttäjän arvion sain Ylämaan päiväkodista Lappeenrannasta. Lastentarhanopettaja Minna Nokka arvioi oppaani ja palaute oli pääosin positiivista. Erityisesti Nokka kiitti Metkua siitä, että tällainen opas tuotetaan. Ylämaan päiväkotia on kaukana kulttuuritapahtumista, minkä vuoksi on tärkeää, että kulttuuria viedään myös syrjäseuduille. Nokka sanoi, että aikoo toteuttaa ainakin Omakuva-pajan päiväkodissaan. Opas on hänen mielestään kirjoitettu siten, että teksti on helposti ymmärrettävää ja sisältää käytännönläheisiä vinkkejä. Oppaan kuvat ovat Nokan mielestä selkeitä, mutta olisivat mielenkiintoisempia, mikäli kuvissa olisi askartelevia lapsia. (Liite 6) Itse pidän loppukäyttäjien arviointia tärkeimpänä palautteena.

6 YHTEENVETO

Menetelmäoppaiden tuottaminen verkostossa on tärkeää, sillä opetusministeriö rahoittajatahona edellyttää hyvien menetelmien kierrättämistä. Metku ei ole aiemmin tuottanut oppaita, minkä vuoksi koen että työni on ollut tärkeä ja vastaa rahoittajan odotuksiin. Opas on hyödyllinen myös käyttäjän mielestä, joten oppaalla on selkeä tilaus erityisesti syrjäseudulla asuville. Oppaan avulla parannetaan kulttuurin saavutettavuutta, mikäli yksikin syrjäseudun päiväkotia kokee oppaan tarpeelliseksi. Menetelmäoppaat ovat hyvä keino välittää hyviä menetelmiä eteenpäin. Koulujen ja päivä-

kotien opettajat ja ohjaajat tarvitsevat jatkuvasti uusia ideoita lasten kanssa työskentelyyn.

Metkun menetelmäoppaan sisältö on arvioijien mukaan selkeä ja pääosin hyvä. Tavoitteena oli tuottaa opas, jonka lukeminen on helppoa ja mielekästä sitä käyttäville tahoille. Arviointien perusteella onnistuin tavoitteissani erityisesti oppaan tekstin osalta. Oppaan idea siitä, että sitä seuraamalla voi pienillä resursseilla tuottaa taidetyöpajan, sai kiitosta niin käyttäjältä kuin verkoston koordinaattoriltakin. Suurin pelkoni oppaan sisällön osalta oli päätös siitä, että oppaasta tehdään erittäin konkreettinen. Muiden verkostojen oppaissa on paljon teoriaa, kun Metkun oppaassa sitä ei ole ollenkaan. Ratkaisu osoittautui kuitenkin hyväksi ja sai hyvää palautetta. Oppaan ulkoasun puuttuminen vaikutti hieman arviointiin, ja erityisesti oppaan mielenkiintoisuuden arvioiminen oli joidenkin arvioijien mielestä hankala.

Opasta tuottaessani mieleeni tuli kehitysideoita. Taikalamppu-verkostossa voitaisiin tutkia oppaiden käytettävyyttä ja sitä, millainen rakenne oppaalle on paras. Näin voitaisiin parantaa menetelmäoppaiden tasoa ja vastata paremmin käyttäjien toiveisiin. Toisaalta erilaiset oppaat ovat rikkaus, eikä kaikkien tule mahtua samaan muottiin. Mielestäni oppaiden on hyvä olla keskuksensa näköisiä. Tutkimusteni ja saamieni arvioiden mukaan käytännönläheiset, visuaalisesti houkuttelevat ja tekstiltään selkeät oppaat ovat parhaita.

LÄHTEET

Annantalo 2010. Viitattu 17.10.2010.

<http://www.annantalo.fi/esittely>

Bohman, Jan & Hallberg, Åke 1988. Graafinen suunnittelu. Jyväskylä: Gummeruksen kirjapaino.

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Arx. Viitattu 17.10.2010

<http://arx.hameenlinna.fi/index.php>

Etelä-Karjalan Lastenkulttuurikeskus Metku 2010. Viitattu 15.9.2010.

<http://www.lastenmetku.fi/>

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.lastenmetku.fi/>

Hahtomaa, Kikka 2008. Repäisyjä kouluarkeen. Julkaisuissa Ismo Kiesiläinen & Miko Toiviainen Voimauttava videotyöpajamenetelmä. Helsinki: Annantalon taidekeskus, Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus.

Hasari, Allan 1990. Varhaiskasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät. Teoksessa Brotherus, Annu & Hasari, Allan & Helimäki, Elina Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Rauma: Oy Länsi Suomi, 50-51.

Herranen, Noora 2010. Menetelmäoppaasta. Email minna.pirila-martti@lappeenranta.fi 26.2.2010.

Keinonen, Riitta - Sisko 2009. Minä olen - menetelmäopas. Hämeenlinna: Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX.

Kulttuuritalo Valve 2010. Viitattu 17.10.2010

<http://www.kulttuurivalve.fi/sivu/fi/esittely/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Viitattu 25.10.2010

http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/monikulttuurisuus/kulttuurin_saavutettavuus.html?lang=fi

Pirilä-Martti, Minna 2010. Email minna.pirila-martti@lappeenranta.fi 24.9.2010.

Raumankarin Mainos 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.raumankarinmainos.fi/Graafinen-suunnittelu-ja-taittotoyet/Mikae-on-graafinen-ohjeisto>

Suomen museoliitto 2010. Viitattu 23.10.2010.

<http://www.museoliitto.fi/index.php?k=9189>

Susiluoto, Tiina 2008. Taidekasvatusmenetelmät ja voimautuminen. Julkaisussa Anne Rossi - Horto Voimauttava kuvataidetyöpajamenetelmä. Helsinki: Annantalon taidekeskus, Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus.

Taikalamppu 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/strategia/strategiset-paeaemaeaeraet>

Taikalamppu 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/strategia/tavoitetila-2020>

Taikalamppu 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/strategia/toiminta-ajatus-ja-arvot>

Taikalamppu 2010. Viitattu 17.9.2010.

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/taikalamppu-verkosto>.

Taikalamppu 2010. Viitattu 22.7.2010

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/taikalamppu-verkosto>

Taikalamppu 2010. Viitattu 25.10.2010

<http://www.taikalamppu.fi/index.php/kulttuuripankki>

Vesikansa, Saara 2010. Email saara.vesikansa@hameenlinna.fi 29.10.2010.

LIITTEET

Liite 1: Menetelmäoppaan sisältö

Liite 2: Arviointilomake – Taikalamppuverkoston edustaja

Liite 3: Arviointilomake – Metkun toiminnanjohtaja

Liite 4: Arviointilomake – Heidi Parkkinen

Liite 5: Arviointilomake – Outi Turpeinen

Liite 6: Arviointilomake – Minna Nokka

LIITE 1

Maailma on tilkkutäkki – lyhytkestoisia taidetyöpajamenetelmiä

Oppaaseen tuleva sisällysluettelo

Taikalamppu-verkosto

Johdanto

Tehdään oma pienoismuseo -työpaja

Omakuva-työpaja

Johdanto

Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku kuuluu Opetusministeriön osarahoittamaan valtakunnalliseen Taikalamppu-lastenkulttuurikeskusten verkostoon yhdessä Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kopan kanssa. Metku on koko maakunnan laajuinen verkosto, jonka tavoitteena on kehittää ja monipuolistaa lastenkulttuuripalveluita Etelä-Karjalan alueella. Eräs tärkeimmistä tavoitteista on parantaa lastenkulttuurin saavutettavuutta viemällä kulttuuria kouluihin, päiväkoteihin ja kerhoihin sekä poistaa osallistumisen esteitä. Opetusministeriö on nimennyt Metkulle viisi erilaista kehittämistehtävää:

- Lastenkulttuurin kehittäminen paikallisesti ja alueellisesti
- Festivaalien ja tapahtumien kehittäminen
- Edistää monikulttuurisen lastenkulttuurin tarjontaa
- Taidekasvatuksen kehittäminen
- Kulttuuriperintökasvatus

Edessäsi oleva Metkun menetelmäopas pohjautuu edellä mainittuihin tavoitteisiin, erityisesti monikulttuurisen lastenkulttuurin edistämiseen, kulttuuriperintökasvatukseen, kulttuurin saavutettavuuteen ja lapsilähtöiseen taiteeseen. Metku tuottaa eri taiteenalojen monikulttuurisuutta ja erilaisuuden ymmärtämistä painottavia Maailma on tilkkutäkki -työpajoja. Työpajat ovat lapsilähtöisiä. Jokainen lapsi toimii työpajoissa oman kulttuuritaustansa mukaisesti. Maailma on tilkkutäkki -pajojen tarkoituksena on että paikallinen taiteilija menee lasten luo kouluun tai päiväkotiin. Metku ylläpitää monitaiteellista Tilkkutäkipankkia, josta

koulut ja päiväkodit voivat tilata haluamansa taiteenlajin työpajan. Tilkkutäkki -työpajat ovat kouluille ja päiväkodeille ilmaisia ja ne on suunniteltu sopimaan koulujen tuntijaksotukseen. Työpajat kestävät 1–3 x 45 minuuttia. Näin ei tarvitse liikutella suuria lapsiryhmiä syrjäseuduilta keskustaan taidetta tekemään ja kokemaan, vaan taide viedään lasten ja nuorten luo. Ennen kaikkea siten, että lapset ja nuoret pääsevät itse osallistumaan.

Tässä oppaassa on esitelty kaksi Tilkkutäkki-työpajamenetelmää: Outi Turpeisen Tehdään oma pienoismuseo -paja, joka painottuu kulttuuriperintökasvatukseen sekä Heidi Parkkisen Omakuva-paja, joka pohjautuu erilaisuuden tutkimiseen ja suvaitsevaisuuteen. Pajat soveltuvat parhaiten päiväkotikäisille, mutta miksei vanhemmillekin lapsille ja nuorille. Oppaan ideana on, että opettajat ja ohjaajat päiväkodeissa, kouluissa tai kerhoissa voivat pitää lyhytkestoisen taide-työpajan oppaan avulla. Menetelmät voi toteuttaa päiväkodin tai koulun tiloissa ja niissä suositetaan kierrätysmateriaaleja.

Taikalamppu-verkosto

Verkoston esittelyteksti..

Tehdään oma pienoismuseo

Tehdään oma pienoismuseo -työpaja on Outi Turpeisen kehittelemä pajaidea, jonka tarkoituksena on tutustuttaa lapsi museoiden maailmaan. Pajassa tehdään oma museoesine kierrätysajatuksella ja keksitään esineelle tarina. Lopuksi ryhmäläisten omat museoesineet kootaan omaksi pienoismuseoksi. Paja on ensisijaisesti suunnattu alakoululaisille, mutta soveltuu myös muille ikäryhmille. Lapset tarvitsevat apua enimmäkseen käytännön asioissa, kuten liimauksessa sekä ohjaajan tukea ideointivaiheessa.

Ennen työpajaa ryhmä voi käydä oikeassa museossa tutustumiskäynnillä. Työpajaa edeltävänä päivänä tehty vierailu on vielä lasten mielissä työpajapäivänä. Tutustumiskäynti oikeaan museoon antaa enemmän eväitä työskentelyyn kuin pelkkä kuvien katselu.

Kuva: Outi Turpeinen

Tarvikkeet

- vanha, tuunattavaksi sopiva esine (kuppi, posliiniesine, pullo)
- kankaita, pullonkorkkeja, makaronia, nappeja, nauhoja ja muuta pientä nurkista löytynyttä askartelutavaraa (kierrätysajatuksella)
- värikyniä ja maaleja
- liimaa
- sakset
- kynä ja paperia
- museoaiheisia esineitä (simpukoita, kiviä, käpyjä, kaarnaa, matkamuiistoja) ja kuvakirjallisuutta lapsille näytettäväksi

1. vaihe: museoesineisiin tutustuminen

Ensin kootaan koko ryhmä koolle ja käydään läpi museoiden maailmaa. Ohjaaja voi esittää lapsille kysymyksiä: oletteko käyneet museossa, millaisia juttuja museoissa olette nähneet? Jos ryhmä on käynyt museossa ennen oman pienoismuseon tekoa, käydään läpi myös museovierailua. Tärkeää on antaa lasten kertoa omista kokemuksistaan ja ennen kaikkea kuunnella mitä lapsilla on kerrottavanaan!

Lasten kanssa voi katsella kuvia museoista, erilaisia museoesineitä, jotka voivat olla esimerkiksi ohjaajan ikiomia matkamuiistoja. Ohjaaja voi kertoa lapsille mitä kaikkea museoissa voi olla, siellä voi esineiden lisäksi olla myös eläimiä. Tutkitaan esineitä ja kuvia ja annetaan lasten ammentaa ideoita oman esineensä tuunaamiseen.

Kuvat: Outi Turpeinen

2. vaihe: oman esineen tekeminen

Seuraavassa vaiheessa siirrytään oman museoesineen tekoon. Lapset ovat tuoneet kotoaan esineen, jonka voi tuunata omaksi museoesineeksi. Aloitetaan oman työn ideointi ja toteutus. Ideointivaiheessa lapset saattavat tarvita aikuisen tukea, sillä joillakin voi olla vaikeuksia keksiä millaisen museoesineen omasta kiposta tai kupista voisi tehdä. Ohjaaja voi antaa ideoita, mutta ei päättää lapsen puolesta. Kun idea on valmis, aletaan töihin.

Muista suojata pöydät!

Materiaaleja

Yhdelle pöydälle kootaan kaikki nurkista löytyneet askarteluun kelpaavat materiaalit ja aloitetaan työskentely museoesineiden kimpussa. Tärkeintä on, että lapsi saa itse valita esineeseensä tarvittavat materiaalit. Ohjaaja voi avustaa liimaamisessa, ompelussa tai muissa teknisissä toimenpiteissä.

Oman museoesineen tekoa

Jokaisella museoesineellä on oma tarinansa. Kun lapsi on saanut oman esineensä valmiiksi, annetaan hänen kertoa tarina oman museoesineensä takaa. Tärkeää on, että tarinat ja esineet ovat lähekkäin toisiaan ja tarina keksitään lapsen omasta esineestä. Ohjaaja kirjoittaa tarinan ylös sanasta sanaan. Tarinan voi myöhemmin laittaa esille ryhmän yhteiseen pienoismuseoon.

Lapsilla on erilaisia työskentelytapoja, minkä vuoksi on hyvä järjestää tekemistä niille, jotka saavat työnsä nopeasti valmiiksi. Kun lapsesta tuntuu, että hänen esineensä on valmis, se on silloin valmis.

Tarinoiden dokumentointia

3. vaihe: museon rakentaminen

Kun kaikki lasten työt ovat valmiita ja tarinat on kirjoitettu ylös, ryhmä voi aloittaa oman pienoismuseon kokoamisen.

Museon rakentamiseen tarvitaan muutama pöytä, joiden päälle museoesineet asetellaan. Pöydät voidaan peittää samanvärisillä kankailla, jotta museosta saadaan yhtenäisen näköisen. Esineet asetellaan pöydille, jonka jälkeen jokainen voi katsella ja ihastella ryhmänsä rakentamaa pienoismuseota. Museoesineet voi asetella myös hyllyyn tai vitriiniin.

Lopuksi ryhmä voi vielä kerääntyä pienoismuseon äärelle ja lukea ääneen jokaisen museoesineen tarinan.

Valmis pienoismuseo

Lapsia voi myös rohkaista jatkamaan samantapaista työskentelyä kotona kiertämällä esineitä.

Lapsia on hyvä muistuttaa, että kotoa löytyneiden esineiden tuunaamiseen on hyvä pyytää aikuisen lupa, ettei mene perintökalleudet kiertoon!

Linkkivinkkejä virtuaalisiin museovierailuihin

Kuvitteellisia museoita ja muuta taidetta Outi Turpeinen (Tat)

www.koodia4.fi

Smitsonian instituutti, Washington

<http://www.mnh.si.edu/panoramas/#>

Louvre, Pariisi

www.louvre.fr

Luonnontieteellinen museo, Wien

<http://www.nhm-wien.ac.at/Content.Node/rundgang/index.html>

Omakekuva

Omakuva on taiteilija Heidi Parkkisen kehittämä pajaidea, joka pohjautuu lapsille ja lapsenmielisille tehtyyn toiminnalliseen Sika Hirveen -näyttelyyn. Paja koostuu kahdesta erillisestä osiosta. Ensimmäisessä osiossa taiteillaan oma omakuva ja toisessa järjestetään Omakuva Häppening, jossa leikitään omakuvien kanssa. Tässä pajassa painotetaan lapsen omaa osaamista, lahjakkuutta ja kykyä tehdä käsillään. Ohjaajan tehtävä ei ole olla päällepäsmäri, vaan asettaa lapsi keskiöön, huolehtia turvaseikoista ja antaa apua teknisissä asioissa, kuten ompelussa. Ei ole väliä miten lapsi ompelee ja millaisella pistolla. Persoonallisimmat omakuvat syntyvät juuri siten, että lapsi joutuu itse tekemään myös oman näköiset pistot. Nappien ompelussa voi myös unohtaa oikeaoppisuuden ompelujäljessä. Oikeat tekniikat eivät ole tärkein asia, vaan ihan itse tehty omakuva omannäköisine pistoineen.

”Oikeaoppisuus hiiteen”

1. vaihe: omakuvan tekeminen

Tarvikkeet:

- vanha villasukka (omasta kodista)
- sukkaan täytettä
- ompelutarvikkeita
- sakset
- liimaa
- nappeja
- kangaspaloja
- pientä askartelusälää, jota kaapeista sattuu löytymään

Vinkki: Villasukan voi täyttää jo etukäteen ennen varsinaisen työpajan aloitusta.

Tarvikkeita

Ensimmäiseksi kootaan ryhmä yhteen ja jutellaan omasta kuvasta. Miltä oma-kuva näyttää? Millainen kaveri peilistä kurkistaa? Käydään läpi koko ihmiskeho päästä varpasiin. Ohjaaja voi miettiä ensin omaa ulkonäköään: Onko minulla hassu tukka? Mahamakkaroitu? Iso nenä? Nenäkarvoja? Ohjaaja voi tuoda esille omia erikoisia piirteitään, jotta lapset saavat hupia päiväänsä ja hyväksynnän omille erilaisille piirteilleen. Jokainen piirre ihmisessä vaikuttaa omaan kuvaan ja tekee ihmisestä juuri sen, kuka hän on. Omakuvaan liittyy kaksi asiaa: ulkoinen eli ulkonäkö ja sisäinen eli esimerkiksi tunteet, temperamentti ja tavat toimia. On hyvä puhua siitä, että kaikenlaiset tunteet ja temperamentit ovat hyväksyttäviä. Villit, hiljaiset, huutavat, hitaat, supervauhdikkaat, uteliaat ovat kaikki yhtä ihania ja mahtavia.

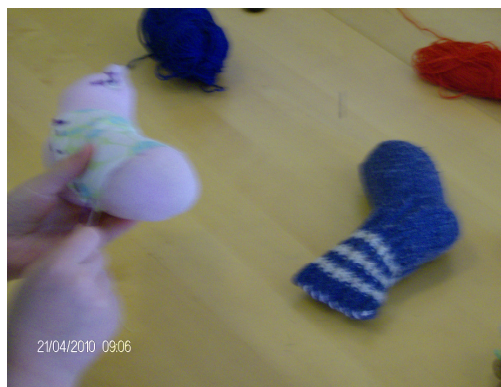
Ennen työhön ryhtymistä vannotaan valat:

Lasten vala: LUPAAN ETTEN ANNA AIKUISTEN PUUTTUA LIIKAA!

Aikuisten vala: VANNON ETTEN PUUTU LIIKAA!

Annetaan lapsen miettiä hetki omaa kuvaansa, kehoitetaan heitä esimerkiksi kysymään kaverilta "miltä minä näytän?".

Työskentelyssä voidaan edetä siten, että ensin haetaan materiaalit silmiä varten, tehdään ne valmiiksi ja edetään siitä eteenpäin jokainen omassa tahdissaan. Annetaan lapsen tehdä ja suunnitella itse omakuvansa, aikuiset eivät saa ohjailla valintoihin, vaan omasta kuvasta annetaan tulla tekijänsä näköinen. Ohjaajan on muistettava, että on vannonut valan. Lapsi turvautuu usein aikuiseen kysymällä "mihin laittaisin tämän napin?". Ohjaajan ei pidä antaa lapselle suoraa vastausta, vaan kertoa, että se on hänen omakuvansa, lapsen tehtävä on päättää, missä silmät sijaitsevat ja millaiset hiukset laitetaan. Lapset tekevät töitä eri tahtiin. On hyvä keksiä nopeimmille jotakin muuta tekemistä, eikä pakottaa heitä odottelemaan muita. Mikäli joku ei ehdi saamaan työtänsä valmiiksi annetussa ajassa, voidaan työtä jatkaa myöhemmin.

Täytettyjä villasukkia, joista omakuvat muodostuvat

Kun omakuvat ovat valmiita, voidaan istua piiriin ja kajauttaa ilmoille laulu. Oteetaan omakuvat syliin, laulunkajautusasento ja annetaan mennä! Tämän jälkeen omakuvat voidaan laittaa odottamaan Häppeningiä.

Valmiita omakuvia

2. vaihe: Häppening

Tarvikkeet

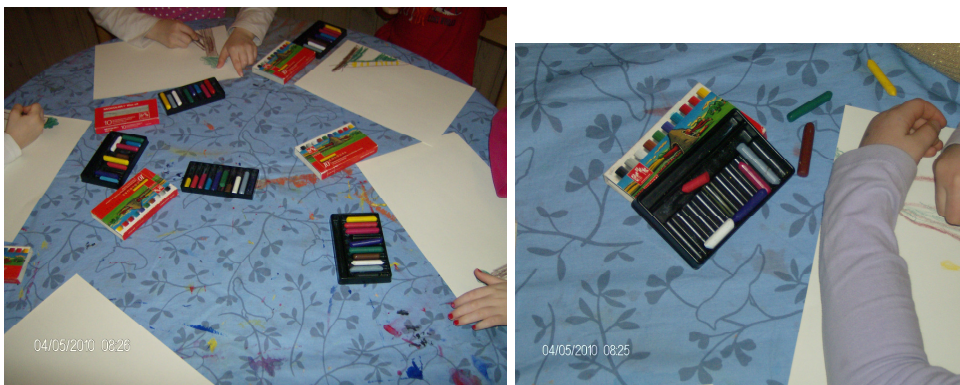
- Korkkitaulu tai vastaava
- Nuppineuloja tms. kiinnitystarvikkeita
- A4-paperia
- Kyniä/ liituja

Häppeningin voi järjestää esimerkiksi viikko ensimmäisen osion jälkeen. Häppeningissä kokoonnutaan taas yhteen ja jutellaan salaisista paikoista.

Vai voiko salaisista paikoista kertoakaan?

Lapsilla salaisiin paikkoihin liittyy jännitystä ja monia omia juttuja. Salainen paikka on oma paikka, josta tylsät aikuiset eivät edes välttämättä tiedä. Kerrotaan lapsille, että tänään piirretään oma salainen paikka. Piirros voi kertoa jo olemassa olevasta salaisesta paikasta tai keksitystä paikasta. Paikan ei tarvitse oikeasti olla olemassa. Jokainen voi piirtää yhden salaisen paikan, jossa on paljon värejä ja omia juttuja.

Salainen paikka voi olla niin salainen, että siitä halutaan kertoa ehkä vain ohjaajalle. Ohjaajan on kuunneltava mikäli lapset haluavat kuiskutella hänelle omasta salaisesta paikastaan. Ohjaaja ei saa kertoa paikasta muille! Silloin se ei ole enää salainen.

Piirrellään salaisia paikkoja

Kun lapset piirtävät salaisia paikkoja, on ohjaajan oltava aktiivinen ja kierrellä lasten joukossa kyselemässä ja juttelemassa lasten piirroksista ja salaisuuksista.

Kun salaiset paikat ovat valmiita, rakennetaan näyttämö. Asetetaan tuolit seinän eteen katsomoksi, vastapäätä seinää, johon piirustukset omista salaisista paikoista voidaan kiinnittää. Omakuva kiinnitetään omaan salaiseen paikkaan. Seinän on hyvä olla hieman korkeammalla siten, että lapsi joutuu nousemaan tuolille kiinnittääkseen oman kuvansa. Annetaan jälleen lapsen itse päättää, mihin kohtaan seinässä oma salainen paikka laitetaan. Entä missä kohtaa salaista maailmaa omakuva on? Ei ole ohjaajan tehtävä päättää, vaan kehottaa lasta itse nousemaan tuolille ja kertomaan mihin kohtaan oman teoksensa haluaa. On oltava kiinnostunut lapsen salaisesta maailmasta. Mitä siellä on? Missä se on? Ketä kaikkia sinne päästetään? Kuuluuko siellä ääniä? Lapselle voi olla iso ja jännittävä asia nousta korkealle ja päättää itse. Erityisesti ujoilla lapsilla voi olla hankaluuksia tehdä päätöksiä. Ohjaajan tehtävä on kannustaa päätöksentekoon, mutta ei hoputtaa. Ohjaaja on ainoastaan avustaja, joka ei voi päättää mitään ja tehtäväksi jää ainoastaan konkreettinen kiinnittäminen, mikäli lapsen oma taito ei siihen vielä riitä.

Salaiset maailmat ja omakuvat seinällä valmiina lasten leikkeihin

Lasten leikki voi alkaa jo samalla, kun salaisia paikkoja ja omakuvia kiinnitetään seinälle. He saattavat miettiä, mihin maailmaan he mieluiten menisivät kylään ja kenen paikka on kaikista kivoin. On tärkeää antaa lasten leikkiä, erityisesti sen jälkeen, kun jokainen teos on kiinnitetty seinälle. Jätetään omat salaiset paikat ja kuvat joksikin aikaa lasten leikittäviksi. Ne jäävät elämään omaa salaista elämäänsä...

Salainen paikka on toimiva esimerkki Häppeningin sisällöstä. Ohjaaja voi keksiä myös ihan oman jutun ja mielellään lasten kanssa yhdessä. Pääasia on, että omakuvat ovat osallisena tekemisessä.

"mutta miten sen voi kiinnittää, se on aina se juttu"

"älä ihan oikeasti kurki, toi ei oo hauskaa"

LIITE 2

Arviointilomake
 Taikalamppu – verkoston edustaja
 Maailma on tilkkutäkki – menetelmäopas

Arvioija: Saara Vesikansa

Toimenkuva: Taikalamppu-verkoston koordinaattori, työpaikkana Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, Hämeenlinna

1. **Onko teksti kirjoitettu siten, että pajan sisältö on helppo ymmärtää? Miksi on/miksi ei?** Vastaus: On. Kieliasu on selkeä ja kielellisesti korkeatasoinen. Sisältö on esitetty havainnollisesti, kuvitusta on runsaasti, mikä helpottaa sisällön ymmärtämistä. Löysin joitakin pieniä kielellisiä korjattavia asioita, ja välitän korjaukset Sinille.
2. **Ovatko pajasisällöt mielestäsi mielenkiintoisia? Miksi ovat/miksi eivät?** Vastaus: Ovat mielenkiintoisia. Mielestäni museokasvatus ja oman identiteetin tutkiminen ovat tärkeitä asiasisältöjä päiväkotikäisten kohdalla.
3. **Onko kuvista hyötyä?** Vastaus: Ehdottomasti on, ja on erittäin hyvä, että oppaassa on vaihekuvia. On tärkeää, että ohjaaja/opettaja tietää tarkkaan, miten työt tehdään ja missä järjestyksessä.
4. **Ovatko kuvat selkeitä ja mielenkiintoisia? Jos eivät ole, niin miksi?** Vastaus: Ovat.
5. **Tukevatko/täydentävätkö kuvat tekstiä? Jos eivät, niin miksi?** Vastaus: Kuten edellä sanoin, kyllä. Moni yksityiskohta saattaisi jäädä huterasti ymmärretysti, jos lukija ei voisi tarkistaa yksityiskohtia kuvista.
6. **Mitä olisi voinut oppaan sisällön osalta tehdä toisin?** Vastaus: En keksi varsinaisia kehityskohteita.
7. **Oppaan hyvät ja huonot puolet verrattuna muiden Taikalamppu – keskusten tuottamiin oppaisiin?** Vastaus: Tässä on erityisen hyvää se, että opas on hyvin konkreettinen. Menetelmäoppaiden avulla on tarkoitus levittää Taikalamppu-verkostossa luotuja taidekasvatuksen menetelmiä

valtakunnallisesti. Siksi havainnollisuus on hyvin tärkeää: oppaan opastuksella menetelmä voidaan ottaa itsenäisesti käyttöön. Huonoja puolia en juurikaan keksi. Olisi mukava nähdä oppaan valmis taitto ja erityisesti kansit. Niiden merkitys oppaan houkuttelevuudessa on tärkeä. Mutta, en siis voi kommentoida, kun kantta ja taittoa ei vielä ole.

8. **Miten olen onnistunut menetelmäoppaan tuottamisessa? Arvioi lopputulosta sisällön osalta.** Vastaus: Minusta opas on hyvin onnistunut. On järkevää koota kaksi menetelmää samoihin kansiin, varsinkin koska ne on suunnattu samanikäisille. Ja kuten olen jo korostanutkin, olet onnistunut hyvin oppaan konkreettisesti, ”avaimet käteen” -tyylissä. Juuri sellaisia menetelmäoppaita tarvitaan.

9. **Vapaa kommentti,** Vastaus: Minusta on todella hienoa, että Taikalamppu-menetelmäopas luetetaan useilla henkilöillä. Itse on siinä mielessä ”pystymetsästä”, että minulla ei pedagogista pätevyyttä eikä omakohtaista kokemusta kuvataiteen opetuksesta. Siksi pystyin lukemaan tätä opasta täysin ”ummikon” näkökulmasta ja testaamaan, miten opas toimii, kun ei tiedä aiheesta juuri mitään etukäteen. Taikalamppu-keskusten tulisi tehdä enemmän juuri näin ja käyttää verkoston jäseniä esilukijoina ja ateljeekriitikkoina.

LIITE 3

Arviointilomake
Metkun toiminnanjohtaja
Maailma on tilkkutäkki – menetelmäopas

Arvioija: Minna Pirilä-Martti

Toimenkuva: Etelä-Karjalan lastenkulttuuriverkosto Metkun toiminnanjohtaja

1. Onko teksti kirjoitettu siten, että pajan sisältö on helppo ymmärtää? Miksi on/miksi ei?

Taikalamppu – lastenkulttuuriverkosto julkaisee eri taiteen alan lapsien ja nuorten taideprosesseista menetelmäoppaita. Niiden ulkoasu ja sisältö on kovin kirjavaa. Osa oppaista aukaisevat taideprosessien pedagogisia ja taiteen käsitteellisiä arvoja, osa tähtää käytännön opastukseen. Sini Immosen tavoite oli kirjoittaa menetelmäopas selkokieleiseksi ja helposti tartuttavaksi opetuksen välineeksi koulujen ja päiväkotien ryhmän ohjaajille ja opettajille. Teksti on helposti ymmärrettävää ja liikkuu konkreettisella tasolla ei käsitemaailmassa. Valinta on tehty jo lauserakenteen ja sanavalintojen tasolla. Tavoite ei ole ollut tieteellinen julkaisu vaan käytännön opas. Esimerkit ovat selkeitä ja vaiheittainen eteneminen ymmärrettävää.

2. Onko kuvista hyötyä? Miksi on/miksi ei?

Kuvista on aina hyötyä. Ne aukaiset tekstin ymmärtämistä ja havainnoivat selitettä. Immosen menetelmäoppaan kuvat ovat kertovia ja ne tukevat tekstissä esitettyä prosessia.

Kuvia ei ole tarkoitettu esimerkiksi vaan prosessin vaiheiden tulkiksi menetelmäoppaassa. Siksi niiden sarjoittaisuus ja/tai yksityiskohtainen kuvallinen dramaturgia on tarpeellinen.

3. Ovatko kuvat selkeitä ja mielenkiintoisia? Miksi on/miksi ei?

Edellä vastaus jo osin tähänkin kysymyksen.

Kuvat ovat keskeneräisestä prosessista, ne eivät ole esimerkkejä vaan toimivat innoittajina. Kuvia ei tule käyttää esimerkkeinä. Kukin ryhmä tekee omanlaisensa työt. Alun museopajassa kuvat eivät ole yhtä havainnollistavia kuin loppuosan Oma kuva- pajassa.

4. Tukevatko ja täydentävätkö kuvat tekstiä?

Kyllä.

5. Mitä olisi voinut oppaan sisällön osalta tehdä toisin?

Edellä olen pitänyt hyvänä sitä käytännönläheistä lähestymistapaa, joka tässä oppaassa on. Joku voi jäädä kaipaamaan taideopetuksen pedagogisia ja didaktisia lauseita ja arvoväittämiä esitetyn työskentelyn tueksi.

6. Miten olen onnistunut menetelmäoppaan tuottamisessa? Arvioi projektinhallintaa ja lopputulosta.

Immosen kulttuurituottajan työn perusasiat näkyvät oppaassa. Ideoita on aina enemmän kuin tekijöitä ja/tai toteuttajia.. Immonen on esitellyt oppaassa kattavasti materiaaleja, eri vaiheita, unohtamatta mainita myös mahdollisia ongelma-kohtia. Ne ovat avainkysymyksiä käytännön työskentelyssä lasten ja nuorten kanssa.

hän on tutustunut työpajojen ohjaajien ajatuksiin ja käynyt seuraamassa työpajoja. ennakkotyö on ollut kattavaa. Vaikka malliesimerkeiksi valittujen työpajojen ohjaajat ovat erilaisia ihmisiä ja lähestyvät omaa taidettaan ja tekemistään hyvin eri tavalla, Immonen on ymmärtänyt heidän työskentelyn tavoitteen ja idean ja pystynyt kirjoittamaan sen auki kaikille muillekin ymmärrettäväksi.

LIITE 4

Arviointilomake
Taiteilija
Maailma on tilkkutäkki – menetelmäopas

Arvioija: Heidi Parkkinen

Toimenkuva: Taiteilija/työpajan vetäjä

1. **Onko teksti kirjoitettu siten, että pajan sisältö on helppo ymmärtää ja se kuvastaa oikealla tavalla pajasi sisältöä? Miksi on/miksi ei?**
Pääsääntöisesti kyllä. Pajan sisällöstä syntyy selkeä kuva.
2. **Onko kuvista hyötyä?**
Kyllä ja ei. Materiaaliesimerkkikuvat ok, samoin Häppeningkuvat. Kuvat lapas/sukkaomakuvien tekoprosessista eivät ehkä anna visuaalisesti lisäintoa.
3. **Ovatko kuvat selkeitä ja mielenkiintoisia?**
Kuvien rajaus ja yksityiskohtien kuvaaminen olisi ehkä vielä antanut lisäapua itse tekstille.
4. **Tukevatko/täydentävätkö kuvat tekstiä?**
Joiltakin osin kyllä, prosessin kuvauksen näkökulmasta ei parhaalla tavalla.
5. **Mitä olisi voinut oppaan osalta tehdä toisin?**
Kuvien sisältöä olisi voinut tarkemmin miettiä etukäteen. Kuvat olisivat tukeneet paremmin sisältöä.
6. **Miten olen onnistunut menetelmäoppaan tuottamisessa? Arvioi projektinhallintaa ja lopputulosta.**
Niiltä osin, jotka liittyvät minuun, kaikki on sujunut varsin mallikkaasti eli hyvin.
7. **Vapaa kommentti**
Lapsen luovuuden tarkoituksellinen esiinnostaminen hyvä -> tukee myös päivähoiton lapsilähtöisyyden ajatusta. Lasten kulttuurin näkökulma on siinä kulttuurissa, jossa lapsi itse tekee ja on oikeassa. Hyvä. Hyvä!

LIITE 5

Arviointilomake
Taiteilija
Maailma on tilkkutäkki – menetelmäopas

Arvioija: Outi Turpeinen

Toimenkuva: taiteilija

1. **Onko teksti kirjoitettu siten, että pajan sisältö on helppo ymmärtää ja se kuvastaa oikealla tavalla pajasi sisältöä? Miksi on/miksi ei?**
Teksti on mielestäni selkeää ja toimivaa. Lisää suoria lainauksia lapsilta tai ohjaajilta voisin lisätä, jotta tarkempi tekemisen tapa ja tyyli välittyy paremmin.
2. **Onko kuvista hyötyä?**
On hyötyä, ne virittävät paremmin työpajan tematiikkaan ja toivottavasti kannustavat muita opettajia näyttämään työpajoissa myös omia kuviaan museoista.
3. **Ovatko kuvat selkeitä ja mielenkiintoisia?**
työpajakuvat ovat näppäisyjä , joista voisi ehkä karsia osan poisikin, jos ovat kovasti saman kaltaisia.
4. **Tukevatko/täydentävätkö kuvat tekstiä?**
Kyllä.
5. **Mitä olisi voinut oppaan osalta tehdä toisin?**
Oppaiden tapoja on varmasti todella paljon erilaisia ja tämä toimii varmasti oikein hyvin.
6. **Miten olen onnistunut menetelmäoppaan tuottamisessa? Arvioi projektinhallintaa ja lopputulosta.**
Aikataulu on ollut minulle hieman epäselvä välillä, mutta muuten vaikuttaa hyvältä kokonaisuudelta. Tosin en tiedä tarkalleen mitä teiltä vaaditaan opinnäytteessä ja toisaalta en ole myöskään tutustunut muihin vastaaviin.

7. Vapaa kommentti

Toivottavasti taitto on hyvä ja parantaa oppaan ulkonäköä. Siinä voisi nostaa joitain kommentteja esille visuaalisesti ja poistaa joitain kuvia. Myös tekstin ryhmittely on olennaista. Kiitos vielä kun sain olla tässä mukana!

LIITE 6

Arviointilomake
Loppukäyttäjä
Maailma on tilkkutäkki – menetelmäopas

Arvioija: Minna Nokka

Toimenkuva: Lastentarhanopettaja

1. Onko teksti kirjoitettu siten, että pajan sisältö on helppo ymmärtää ja vetää itse lapsiryhmälle?

On, ohjeet olivat hyvin helposti ymmärrettäviä ja niistä löytyi hyvin käytännönläheisiä vinkkejä. Tekstistä sai hyvät ohjeet pajan toteuttamiseen.

2. Soveltuuko paja mielestäsi päiväkoteihin/kerhoihin? Miksi soveltuu/miksi ei?

Soveltuu, tosin oma kuva –pajasta lukiessani mietin, että viekö ompelu liikaa jopa esikoululaisten ja viisivuotiaiden iloa oman kuvan tekemisestä. Pienempien kanssa käyttäisin varmaankin liimaa askartelussa ja unohtaisinkin ompelut.

Pajat koostuivat useammista osista ja se oli kokonaisuuden kannalta elintärkeää. Jäin miettimään, kuinka pajojen pito onnistuisi esim. omassa päiväkotiryhmässä, jossa lapset ovat hoidossa hyvin vaihtelevasti: toinen puolisko pajasta jäisi ainakin osalta puuttumaan.

3. Ovatko pajasisällöt mielenkiintoisia? Miksi ovat/miksi eivät?

Olivat, erityisesti oma kuva –paja. Lapset saivat todella käyttää luovuuttaan ja oman kuvan ja salaisen paikan tekeminen kertoisi lapsesta ja hänen maailmastaan paljon meille aikuisille.

4. Onko kuvista hyötyä? Jos ei ole, niin miksi?

Oli, erityisesti oma kuva –pajassa ne olivat havainnollistavia.

5. Ovatko kuvat selkeitä ja mielenkiintoisia?

Selkeitä kyllä, mutta ne olisivat olleet mielenkiintoisempia ja elävämpiä jos kuvissa olisi ollut mukana myös askartelevia lapsia.

6. Tukevatko/täydentävätkö kuvat tekstiä? Jos eivät, niin miksi?

Täydensivät.

7. Mitä olisi voinut oppaan sisällön osalta tehdä toisin?

Olisin ehkä kaivannut lisää soveltamisideoita eri ikäisille.

8. Voisitko kuvitella käyttäväsi opasta omassa työssäsi? Miksi voit/miksi et?

Voisin, aion toteuttaa oma kuva –pajan lasten kanssa, joiden Oma aikuinen olen. Uskon, että se tutustuttaisi meitä entistä paremmin toisiimme.

9. Onko sinulla kokemusta vastaavanlaisten oppaiden käytöstä?

Olen koulutukseltani sosionomi (AMK) ja opinnoissani tutustunut luoviin menetelmiin, joten joitain samankaltaisia asioita käsitteleviä oppaita on tullut vastaan.

10. Ovatko tällaiset oppaat mielestäsi tarpeellisia työssäsi? Miksi ovat/miksi eivät?

Ovat, niistä saa uusia ideoita ja niitä voi suht pienellä vaivalla hyödyntää missä ja milloin vain. Koska askartelemme ja toimimme muutenkin pienryhmissä, ovat tällaiset oppaat hyviä selittämään tekemistä ja sen vaiheita kaikille työntekijöille.